

D 184/IV/6.7.88

TUTKIMUSPAIKKA	Turku	KAUP. OSA	KORTTELI	TONTTI
		VIII	8	2 ja 3
TUTKIMUSTEN LAATU	Koekaivaus			
AIKA	25.4. - 27.4. 1988			
TUTKIJAT	Jukka Sipilä			
VALOKUVAAJAT	Jukka Sipilä			
DOKUMENTOITU ALUE	3 koeojaa, 3 koekairausta			
AKENTEET YM VAST. LÖYDÖT	Mukulakiveys (koeoja 3) Mahdollinen kivijalka (koekairaus 1) Mahdollinen hauta (koekairaus 3)			
LÖYTÖNUMEROT				
NEG. NUMEROT	Diakuvat TMM/ KD 88217 - KD 88223			
AIKAISEMMAT TUTKIM.	Yksittäinen maininta ruumisarkuista v. 1892 (VIII/8/2) (KL no 422)			
KARTAT YM LIITTEET	Yleiskartta, jossa on myös arvioitu kirkon, hautausmaanaidan sekä hospitaali-alueen sijainti T 81788.31 Koeojien ja kairauskuoppien piirustukset T 81788.32 Diakuvien luettelo /.			
TUTKIMUSTIETOJA				

*lalleannetta Hauke -
Reliön 4.8.1973 Jaani Prehti*

1

Arkeologinen koetutkimus tonteilla Turku VIII/8/2 ja 3.

JÖHDANTO

Koetutkimusaika: 25.4. - 27.4.1988

Työn suorittaja: Työn käytännöllisestä puolesta huolehti Maa ja Vesi oy. Turun maakuntamuseo toimi arkeologisen osuuden valvojana. Kentällä arkeologista osuutta valvoi HuK Jukka Sipilä.

Linnan- ja Sairashuoneenkadulle rajoittuville tonteille Turku VIII/8/2 ja 3 suunnitellaan uudisrakennuksen, Turun oikeustalon, rakentamista. Rakennuttajana toimii rakennushallitus. Alueella ovat sijainneet 1670-luvulla rakennettu Pyhän Mikaelin kirkko, hospitaali ja saarnaajan asunto. Kirkon ympärillä oli hautausmaa. Kirkko ja hospitaalirakennus myytiin yleisellä huu- tokaupalla purettavaksi vuonna 1781, ja samana vuosikymmenä alueelle rakennettiin sairaala, johon kuului siipirakennus, ait- toja, ulkorakennuksia ja puuvaja. Tontilla 2 oleva nykyinen ta- lokanta on rakennettu pääasiassa 1890-luvulla.

Arkeologisen koetutkimuksen tarkoituksena oli selvittää missä määrin hautausmaa-alue mahdollisesti on ulottunut tontil- le numero 3. Tätä varten alueelle kaivettiin kolme noin 70 cm levyistä koeojaa traktorikaivurilla. Tämän lisäksi oli tarkoi- tuksena selvittää tontilla 2 koekairausten avulla kulttuuriker- rosten paksuus. (Kartta 1.)

HAVAINNOT

Koeoja 1

Koeoja, pituudeltaan noin 12 metriä, kaivettiin tontti 3 eteläkulmaan luode-kaakkoissuunnassa. Koeojan syvyys nykyisestä maanpinnasta oli noin 2.5 metriä. Hiekkapitoinen humuskerros oli vahvuudeltaan vajaa metri koeojan alkupäässä 0 - 5.5 metrin mat- kalla. Hiekkapitoinen humuskerros oli koeojassa välillä 5.5 - 12 metriä vahvuudeltaan 1.5 - 2 metriä. Hiekkapitoisen humuskerrok- sen alapuolella oli silttipitoista savea. Koeoja päättyi tontin 2 rajalle ulottuvan varastorakennuksen kivijalkaan. Kivijalan alaosa oli korkeudella 4.84 m mpy., noin 3.5 metriä nykyisen maanpinnan alapuolella. Kivijalan alla oli moreenikerros. Hiek- kapitoinen humuskerros oli vahvinta välittömästi varastoraken-

nuksen kivijalan vieressä, seassa oli muutama suurehko kivi. (Leikkauspiirustus 2)

Koeojaa kaivettaessa noin 5 ja 8 metrin kohdalta löytyi kolme maatunutta luun palasta. Löydöt tulivat hiekkapitoisesta humuskerroksesta eikä koeojassa ollut mitään hautaukseen viittaavaa.

Koeoja 1 sivusi tontilla olevan asuinrakennuksen etelänurkassa sijaitsevaa kaivorakennelmaa. Osa kaivon reunakivistä ulottui koeojan profiliin asti. Tämän alapuolella, silttipitoisessa savikerroksessa oli pystyssä oleva lauta ja pari ohutta hirttä mennen kaivorakennelman kivien alle. Kaivo oli täytetty puiden lehdillä ym. roskilla. Latalla koeteltuna kaivon pohja osoittautui olevan samalla korkeudella kuin kyseinen puurakennelmakin.

Koeoja 2

Koeoja 2, pituudeltaan noin 8 metriä, kaivettiin tontti 3 eteläkulmassa olevan asuinrakennuksen koillispuolelle luode-kaakkoissuunnassa. Koeojan syvyys nykyisestä maanpinnasta oli noin 1 - 1.5 metriä ulottuen sinisavikerrokseen asti. Koeojan alkupäässä koeojan syvyyttä jouduttiin rajoittamaan koeojan poikki kulkevan viemärijohdon takia. Noin 0.2 - 0.3 metrin hiekkakerroksen alapuolella oli silttipitoinen savi, jota seurasi sinisavi. Koeojan loppupäässä sinisavikerros alkoi korkeudella 5.2 - 5.3 m mpy., noin 1.3 metriä nykyisen maanpinnan alapuolella. (Leikkauspiirustus 3.)

Koeojasta 2 ei löytynyt mitään arkeologisesti mielenkiintoista.

Koeoja 3

Koeoja 3, pituudeltaan 26 metriä, kaivettiin tontin 3 eteläkulmassa olevan asuinrakennuksen kaakkoispuolelle lounaiskoillisuunnassa. Koeojan syvyys nykyisestä maanpinnasta oli noin 1.4 - 1.8 metriä ulottuen sinisavikerrokseen asti. Noin 0.2 - 0.5 metrin humuspitoisen hiekkakerroksen alapuolella oli silttipitoinen savi, jota seurasi sinisavi. Koeojassa 3 sinisavikerros alkoi korkeudella 5.2 - 6.6 m mpy., noin 1 - 1.5 metrin syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. (Leikkauspiirustus 4.)

Koeojan alkupäästä noin 1.2 - 3 metrin välillä, löytyi koeojan luoteisprofiilista joitakin maatuneita luunpaloja korkeudel-

ta 5.3 m mpy. Samalla kohden profiilissa oli joitakin hiilenpaloja ja nokeentunutta maata. Koeojan luoteisprofiilissa oli myös 14 metrin kohdalla silttipitoisessa savikerroksessa pari maatunutta luunpalaa korkeudella 6.65 m mpy. Mitään merkkejä hautauksesta ei kuitenkaan ollut havaittavissa.

Koeojaan 3 tehtiin noin 3 metrin kohdalle luoteeseen suuntautuva, 1.4 metrin pituinen sivuoja, jolla selvitettiin tontilla olevan asuinrakennuksen kivijalan korkeus. Kivijalka ulottuu noin 1.3 - 1.4 metrin syvyyteen nykyisestä maanpinnasta ulottuen sinisavikerrokseen asti.

Koeojassa 3 paljastui välillä 17.0 - 22.7 tasainen mukulakivetys korkeudella 6.5 - 6.6 m mpy. Mukulakivien alapuolella oli ohut hiekkakerros ja sen alapuolella silttinen savi. Osa mukulakivetyksestä tuhoutui 17.0 - 19.0 metrin välillä. 17.5 metrin kohdalla mukulakiveyksen alapuolella kulki poikittain halkaisijaltaan noin 100 mm:n haljispuolikas. Sen päällä oli paikoin tuoheta. Haljispuolikas sijaitsi savikerroksen yläosassa korkeudella 6.0 m mpy.

Koekairaus 1 (Ko 11)

Pinta-asfaltin alla oli noin 0.15 m vahvuinen sorakerros. Sorakerroksen alla oli mukulakivetystä, jonka alapuolella pinnasta noin 0.65 m syvyyteen oli soraa ja kiviä. Ohuen hiekansekkaisen saven alapuolella oli noin 0.8 - 1.2 m syvyydessä asfaltin pinnasta kaksi, halkaisijaltaan noin 0.25 m kiveä. Kivien alapuolella silttipitoista savea oli noin 0.2 m kerros, alapuolella oli puhdasta savea. Kivet mahdollisesti liittyvät alueella olleiden rakennusten kivijalkaan.

Koekairaus 2 (Ko 12)

Pinta-asfaltin alla oli noin 0.15 m vahvuinen sorakerros, jota seurasi mukulakivetys ja 0.25 m vahvuinen kivi-pitoinen sorakerros. Noin 0.55 m syvyydessä asfaltin pinnasta oli savipitoista maata, jonka yläosassa oli joitakin vettyneitä puulastunpaloja. Puhdas savikerros alkoi noin 1.15 - 1.30 m syvyydessä.

Koekairaus 3 (Ko 13)

Pinta-asfaltin alla oli noin 0.15 m vahvuinen sorakerros, jota seurasi mukulakivetys ja 0.25 m kivi-pitoinen sorakerros. Noin 0.7 m asfaltin pinnasta savipitoisen kerroksen yläosasta

löytyi kaivatessa luunpala nivelen kohdalta sekä vääntynyt, noin 50 mm pituinen vanha naula. Puhdas savi alkaa noin 1.3 m syvyydessä.

TULKINTA

Tontilla 2 Pyhän Mikaelin kirkon ympärillä sijainnut hautausmaa ei ole ulottunut tontille 3. Tontin 3 puolelta löytyneet maatuneet luunpalat ovat siirtyneet alueelle todennäköisesti tontin 2 luoteissivulla olevan rakennuksen kivijalkaa tehtäessä. Koeojasta 3 löytyneen mukulakiveyksen ajoitus on epävarma, mutta se tuskin on 1800-lukua vanhempaa.

Tontilla 2 olleen hautausmaan ja samalla tontilla olleiden rakennusten jäännökset sijainnevat noin 0.55 - 1.3 m syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. Niiltä osin kuin jäännökset ulottuvat tontin nykyisen rakennuskannan alle, ovat jäännökset todennäköisesti suureksi osin tuhoutuneet.

PÄATELMÄT

Alueella olevat muinaisjäännökset eivät aseta esteitä suunnitellun uudisrakennuksen sijainnille. Arkeologiset kaivaukset pitää suorittaa tontin 2 piha-alueella niillä kohdin, johon uudisrakennus ulottuu. Arkeologisin menetelmin kaivettavan kerroksen paksuus lienee pääosin noin 0.5 - 0.7 metriä. Nykyisen rakennuskannan alle, lukuunottamatta sairashuoneenkadun puoleista kevyemmin perustettua rakennusta, jääneet muinaisjäännökset lienevät suureksi osin tuhoutuneet. Arkeologisia kaivauksia ei ole syytä ulottaa tontin 3 puolelle, joskin uudisrakennuksen perustaa kaivettaessa arkeologinen valvonta on tarpeen tontin kaakkoisosassa.

Turussa 28.4.1988

Aki Pihlman

Turun maakunta-
museon tutkija

Jukka Sipilä

Huk

Diakuvaluettelo:

Arkeologinen koetutkimus tonteilla TURKU VIII/8/2 ja 3

Luettelonumero: Turun maakuntamuseo

KD 88217	Koeoja 1. Kaivorakennelman kiviä ja puurakenteita.	SE
KD 88218	Koeoja 1. Varastorakennuksen kivijalka.	NW
KD 88219	Koeoja 3. Haljispuolikas ja mukulakiveystä.	NE
KD 88220	Koeoja 3. Mukulakiveyksen pintaa.	NE
KD 88221	Koeoja 3. Mukulakiveyksen pintaa.	SW
KD 88222	Koeoja 3. Koeojan alkupään nokikerrosta.	NW
KD 88223	Koeoja 3. Asuinrakennuksen kivijalka.	SE

Poliisitalo
III-V

RAAJENNUS
N KARTASSA

Sairashuoneenkatu

Linnankatu K 299

K 321

110 kV

Retkeily-
maja

paivakoti 43
40

9

12

3.6

3.3

4.5

4.9

4.2

3.8

3.5

3.4

5.6

5.8

5.7

4.8

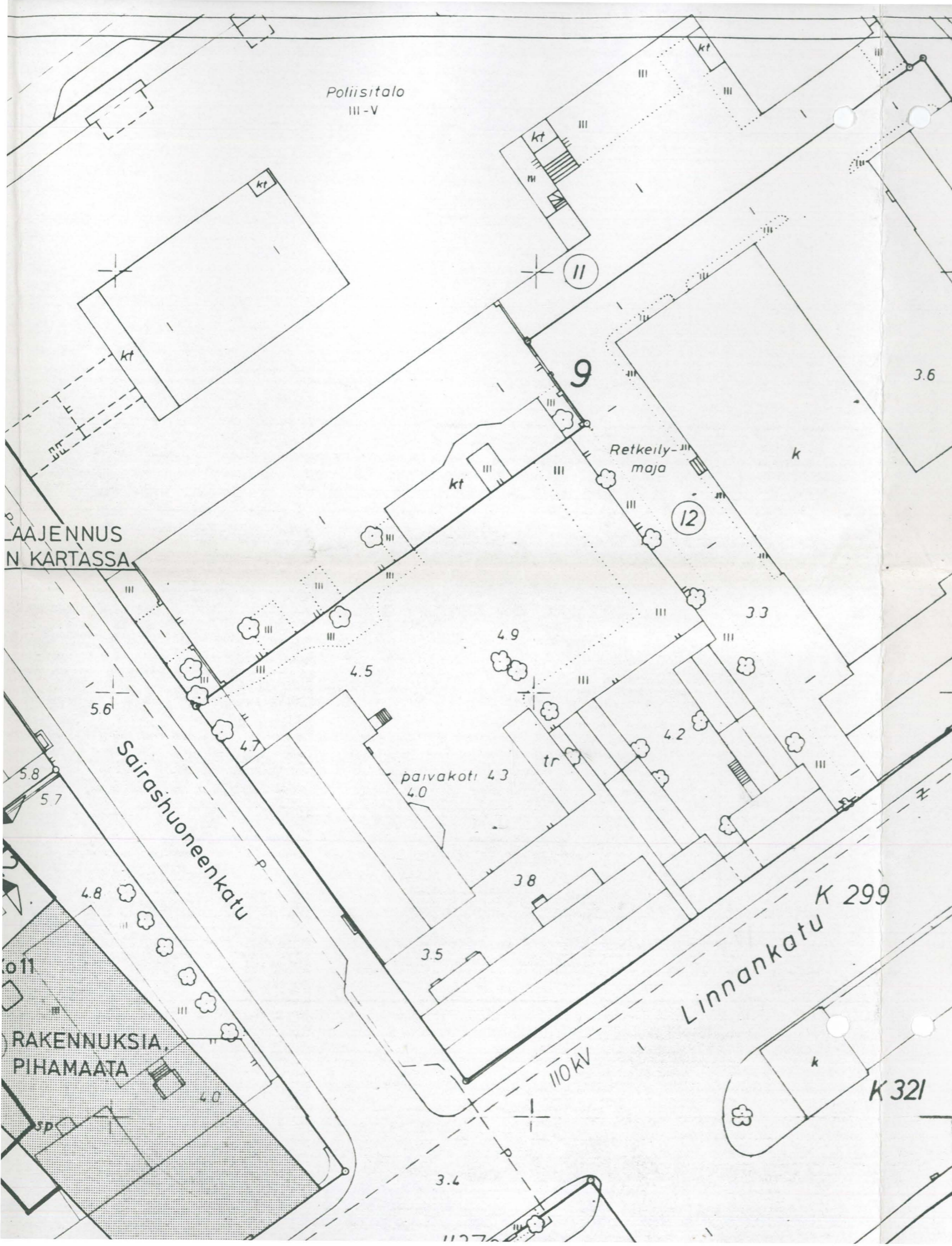
4.0

4.7

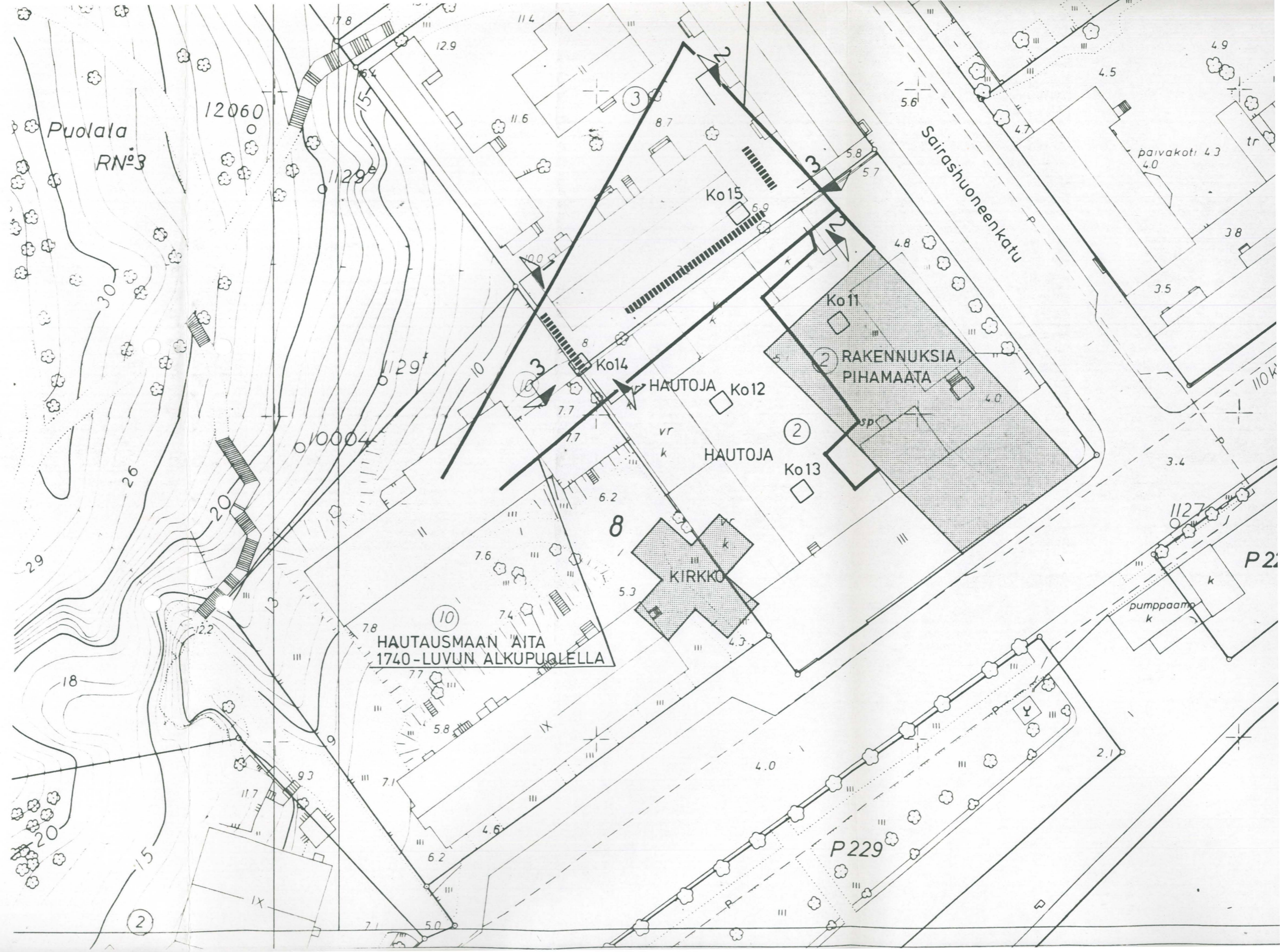
011

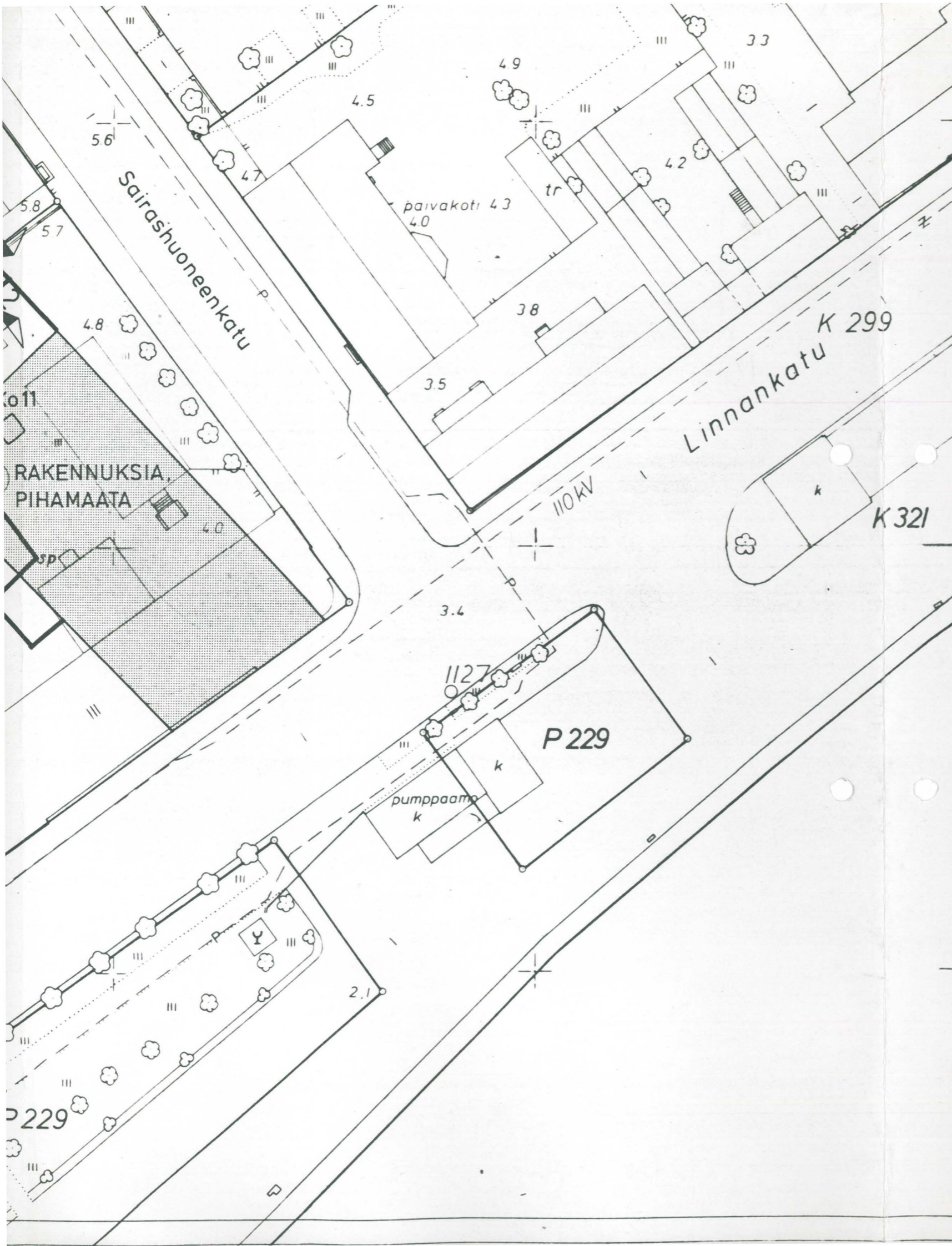
RAKENNUKSIA,
PIHAMAATA

sp

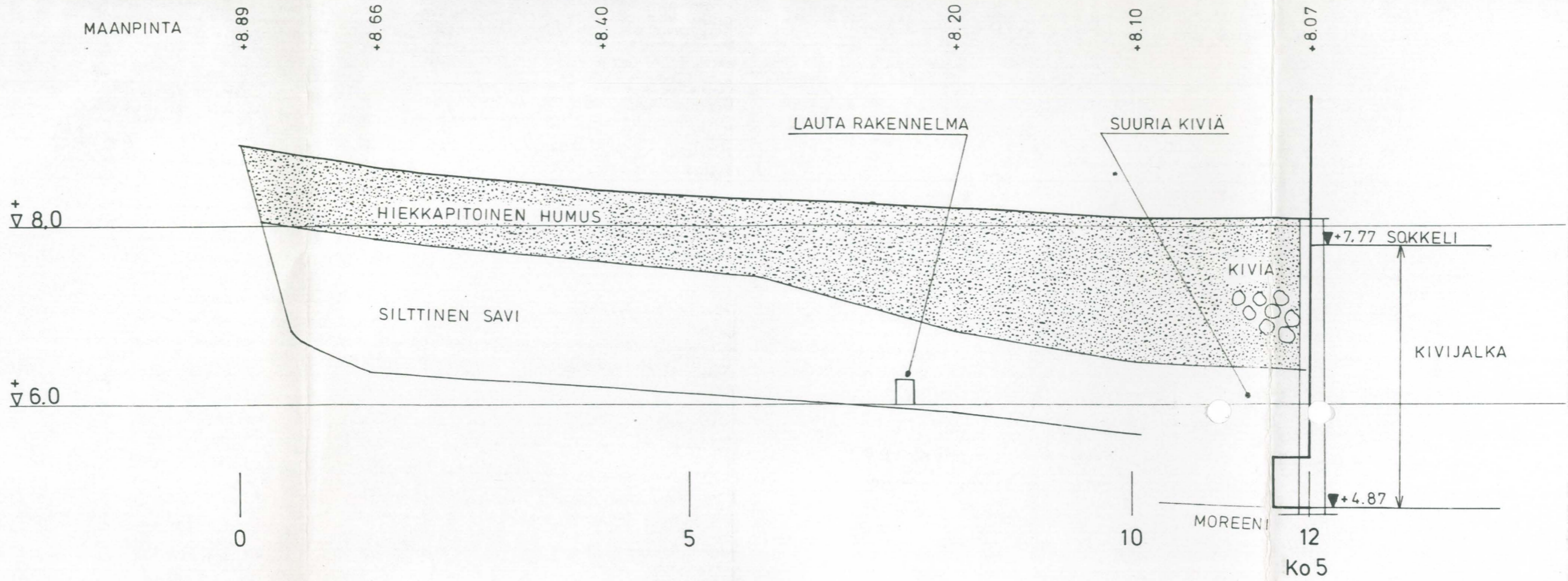

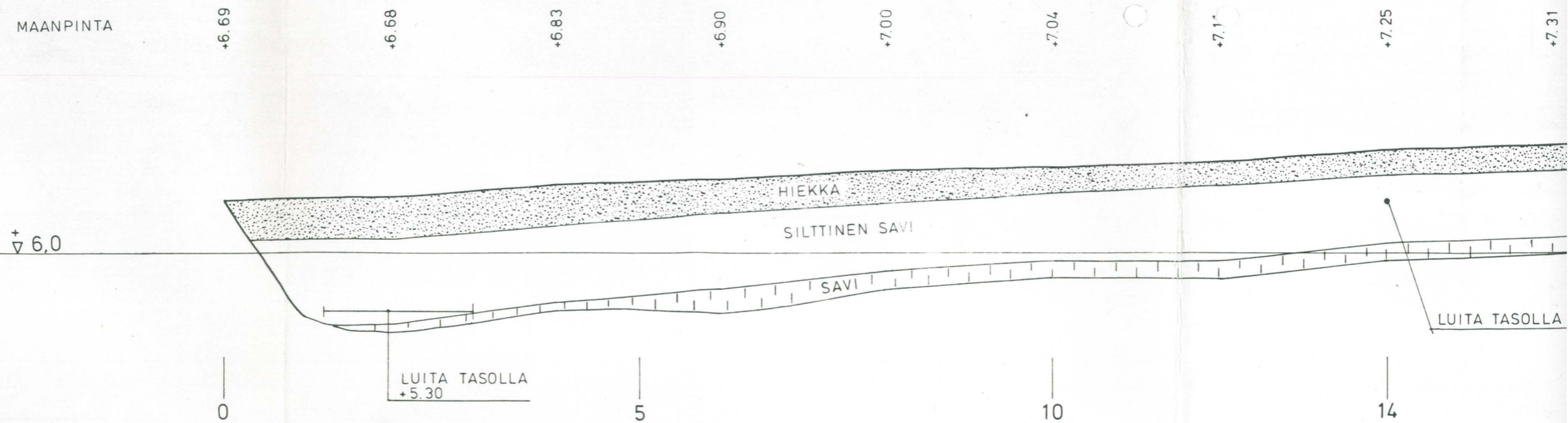

A		Nimim. Päiväys	
Tunn.	Lukum.	Muutos	
Tilaaaja sekä suunnittelukohteen nimi ja osoite		Piirustuksen sisältö	Mittakaavat
RAKENNUSHALLITUS, TURUN OIKEUSTALON TONTTISELVITYS TURKU VIII / 8 / 2 JA 3		ARKEOLOGINEN KOETUTKIMUS KARTTA	1:500
 MAA JA VESI OY Eerikinkatu 27 A, 20100 Turku 10 Puh. 921-511422		PIIRT. AE <i>A. Virtanen</i>	Työn ja piirustuksen n:o
PAIVAYS	TURKU 31.5.1988		Muutos
HYV.	<i>K. J. J.</i>	TARK.	
		T 81788.31	

KAIVUULINJA 1

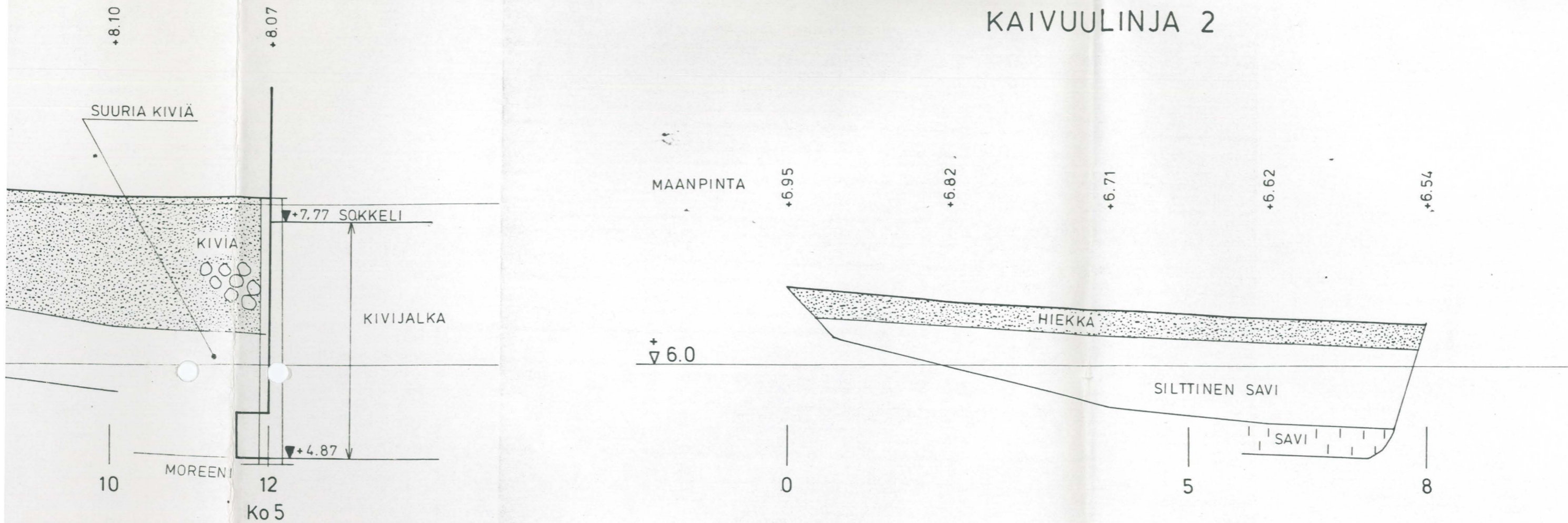

KAIVUULINJA 3

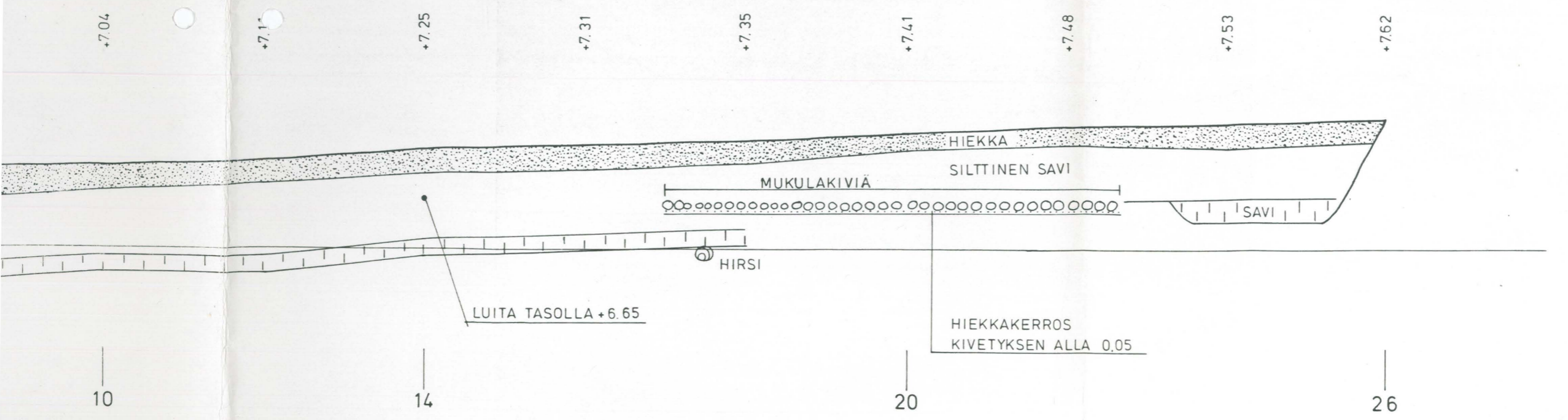

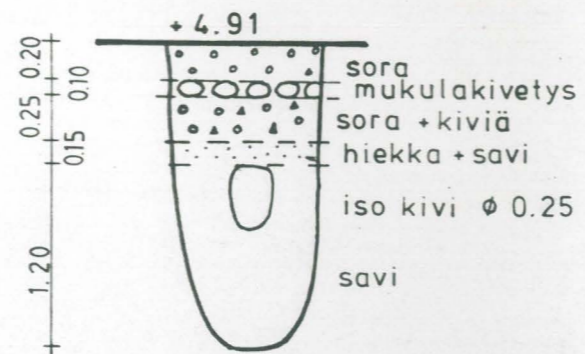
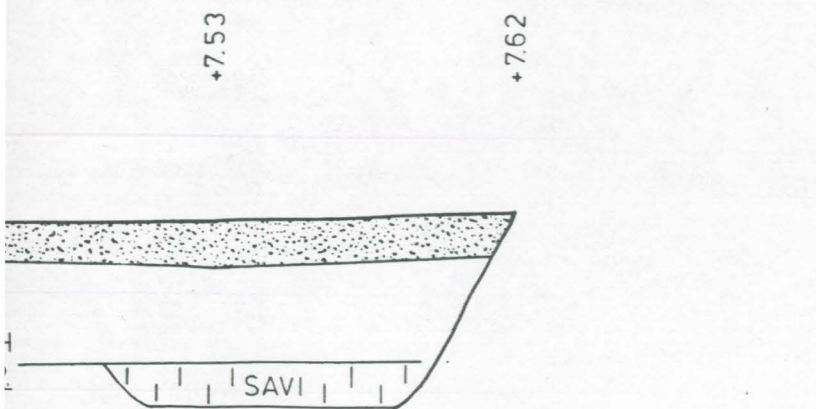
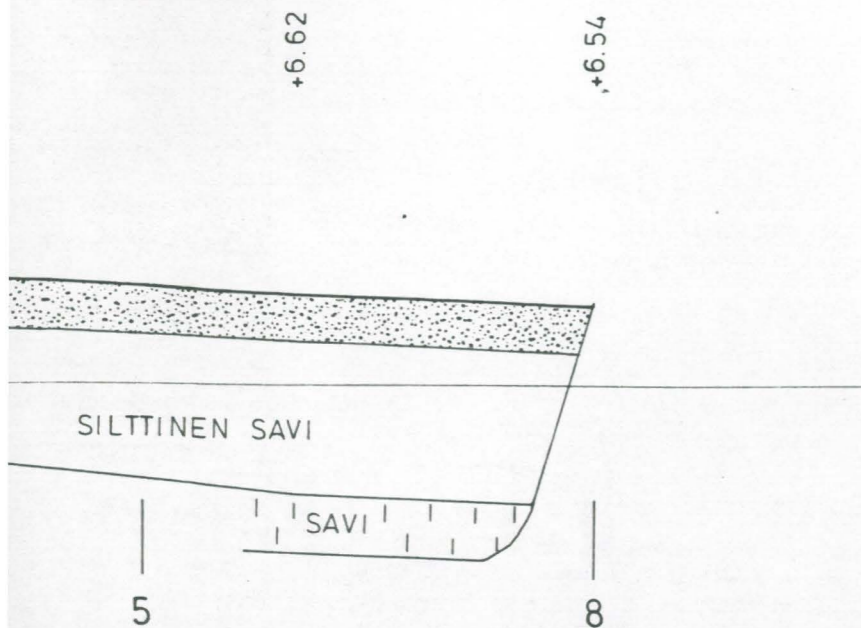
KAIUUULINJA 2

KOEKU
1:

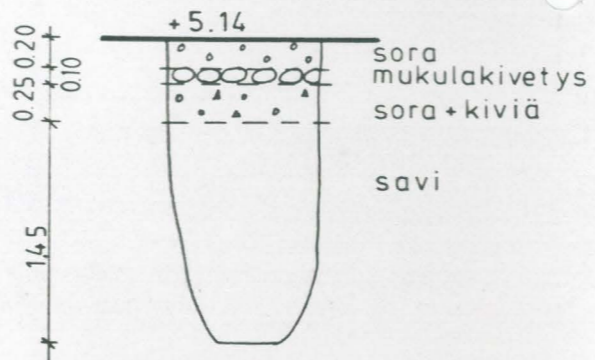

KAIUUULINJA 3

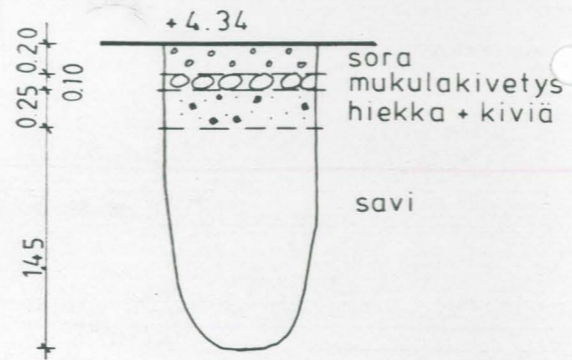

Ko 11

Ko 12

Ko 13

A		Nimim.		Paivays	
Tunn.	Lukum.	Muutos			
Tilaja ja suunnittelukohteen nimi ja osoite			Piirustuksen sisältö		
RAKENNUSHALLITUS, TURUN OIKEUSTALON TONTTISELVITYS TURKU VIII / 8 / 2 JA 3			ARKEOLOGINEN KOETUTKIMUS KAIVUULINJAT JA KOEKUOPAT 1:50		
MAA JA VESI OY Eerikinkatu 27 A 20100 Turku 10 Puh 921-511422			PIIRT. AE <i>[Signature]</i>		Työn ja piirustuksen n:o Muutos
PAIVAYS TURKU 31.5.1988			T 81788.32		
HYV. <i>[Signature]</i> TARK.					